Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
E. SHARPSTON
fremsat den 13. november 2014[1]

Sag C-546/12 P

Ralf Schräder
De andre parter i sagen:
EF-Sortsmyndigheden (CPVO)
og

Jørn Hansson

»Appel — EF-sortsbeskyttelse — appelkammerets afgørelse i sag om ugyldigkendelse — undersøgelse ex officio af de faktiske omstændigheder — artikel 76 i forordning (EF) nr. 2100/94«

1. I denne appel til prøvelse af dom afsagt af Retten i sag T-242/09[2] har Ralf Schräder anfægtet Rettens afgørelse, hvorved han ikke fik medhold i søgsmålet til prøvelse af afgørelse truffet den 23. januar 2009 af appelkammeret (herefter »appelkammeret«) ved EF-Sortsmyndigheden (CPVO) (herefter »Sortsmyndigheden«) vedrørende en begæring om ugyldigkendelse af EF-sortsbeskyttelsen (herefter »sortsbeskyttelse«) for sorten LEMON SYMPHONY af arten *Osteospermum ecklonis*[3].

2. Kort fortalt er baggrunden for retsforhandlingerne den følgende. Den 5. september 1996 indgav Jørn Hansson (intervenienten i sagen ved Sortsmyndigheden) en ansøgning til Sortsmyndigheden om sortsbeskyttelse for LEMON SYMPHONY. Sortsmyndigheden anmodede Bundessortenamt (Tysklands forbundssortsmyndighed) om at foretage den krævede tekniske afprøvning. Bundessortenamt anmodede med henblik herpå om »20 unge planter af handelskvalitet, ubeskårne og ikke behandlet med vækstregulatorer«. Jørn Hansson fremsendte det ønskede plantemateriale den 10. januar 1997. Den sagkyndige, som havde ansvaret for at foretage den tekniske afprøvning, skrev følgende til Sortsmyndigheden: »I overensstemmelse med punkt II(2) i Sortsmyndighedens tekniske protokol vedrørende prøvelsen af den selvstændige karakter, ensartetheden og stabiliteten meddeler vi Dem hermed, at formeringsmaterialet fra den i overskriften nævnte sort, der er fremsendt til os, består af planter med knopper beregnet til salg, som er blevet behandlet med vækstregulatorer og beskåret. Afviklingen af den tekniske afprøvning synes derfor problematisk.« Den tekniske afprøvning blev ikke desto mindre efterfølgende gennemført (herefter »den tekniske afprøvning fra 1997«), selv om Retten i den appellerede dom bemærkede, at Bundessortenamt ikke havde været i stand til at bekræfte, om prøvelsen blev foretaget direkte af det plantemateriale, Jørn Hansson havde fremsendt, eller af stiklinger fra dette materiale. Bundessortenamt udarbejdede efterfølgende en afprøvningsrapport, hvortil den officielle beskrivelse af LEMON SYMPHONY var vedlagt som et bilag, der viste, at kendetegnet »stilkenes vækstform« blev udtrykt som værende »oprejst«[4].

1 — Originalsprog: engelsk.

2 — Dom af 18.9.2012, Schräder mod CPVO – Hansson (LEMON SYMPHONY) (T-133/08, T-134/08, T-177/08 og T-242/09, EU:T:2012:430, herefter »den appellerede dom).

3 — En gul marguerite-lignende blomst, der anvendes som en dekorativ udplantningsblomst.

4 — Jf. den appellerede doms præmis 7-12. Jeg vil sammenfatte den administrative sag for Sortsmyndigheden og appelkammeret i punkt 23-36 nedenfor.

3. Sortsbeskyttelsen for LEMON SYMPHONY blev meddelt den 6. april 1999.

4. Den 26. november 2001 indgav Ralf Schräder en sortsbeskyttelsesansøgning for sorten SUMOST 01 af arten *Osteospermum ecklonis* [5]. Den tekniske afprøvning viste, at SUMOST 01 ikke havde selvstændig karakter i forhold til sorten LEMON SYMPHONY. Ralf Schräders ansøgning blev derfor ikke taget til følge. Ralf Schräder fremsatte efterfølgende med henblik på at få beskyttelse for SUMOST 01 en række begæringer for at få ophævet afgørelsen om at yde LEMON SYMPHONY sortsbeskyttelse. Ralf Schräder påstod under den administrative procedure og for Retten, at sortsbeskyttelsen skulle kendes ugyldig. Han støttede det i det væsentlige på, at den tekniske afprøvning fra 1997 var ugyldig, fordi det materiale, der blev anvendt til afprøvningen, var mangelfuldt. Han har argumenteret for, at LEMON SYMPHONY aldrig havde eksisteret i den form, som er gengivet i den officielle beskrivelse, der blev optaget i registeret over EF-sortsbeskyttelse i 1997.

5. Ralf Schräder har påstået, at den tekniske afprøvning fra 1997 var fejlbehæftet af følgende årsager. For det første var der taget stiklinger af de planter, der var blevet fremsendt til Bundessortenamt, og disse stiklinger blev anvendt til prøvelsen i stedet for det materiale, som Jørn Hansson (indehaveren af sortsbeskyttelsen for LEMON SYMPHONY) havde fremsendt. For det andet bestod det afprøvede materiale af planter med knopper, som var blevet behandlet med vækstregulatorer. For det tredje var der forskelle i forhold til den beskrivelse af LEMON SYMPHONY, som var blevet udarbejdet i Japan. For det fjerde har en sort i henhold til Rådets forordning (EF) nr. 2100/94 [6] ikke selvstændig karakter, medmindre den adskiller sig under henvisning til forekomsten af kendetegn, der skyldes en given genotype eller kombination af genotyper, idet der ikke kan være selvstændig karakter, hvis forekomsten af de konstaterede kendetegn følger af mekanisk behandling og behandling med vækstregulatorer.

6. Ralf Schräder har nu fremsat seks appelanbringender.

7. Efter min opfattelse er det kun det første anbringende – at Retten begik en retlig fejl, hvorved den tilsidesatte hans grundlæggende rettigheder, idet den fandt, at appelkammeret ikke var underlagt en pligt til undersøgelse ex officio af de faktiske omstændigheder – som indeholder et reelt retligt spørgsmål, og dette anbringende er ugrundet, således som jeg nedenfor vil redegøre for.

EU-ret

Grundlæggende rettigheder

8. Artikel 41 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »charteret«) [7] garanterer enhver ret til at få sin sag behandlet uvildigt, retfærdigt og inden for en rimelig frist af EU-institutionerne.

9. Charterets artikel 47 giver adgang til effektive retsmidler og ret til en retfærdig rettergang.

5 — En sort dyrket og markedsført af Jungpflanzen Grünewald GmbH (herefter »Grünewald«), hvori Ralf Schräder ejer 5% af aktierne.

6 — Af 27.7.1994 om EF-sortsbeskyttelse (EFT L 227, s. 1) (herefter »grundforordningen« eller »forordningen«).

7 — EUT 2010 C 83, s. 389.

Forordning (EF) nr. 2100/94

10. Grundforordningen indfører en ordning (som sameksisterer med nationale ordninger) for meddelelse af industrielle ejendomsrettigheder for plantesorter, som er gyldige i hele Den Europæiske Union [8]. Sortsmyndigheden blev oprettet med henblik på at gennemføre forordningen [9]. Sorter af alle planteslægter og -arter, herunder bl.a. hybrider mellem slægter eller arter, kan være genstand for sortsbeskyttelse [10]. En sort skal være selvstændig, ensartet, stabil og ny for at kunne opnå sortsbeskyttelse [11]. Indehaveren af en sortsbeskyttelse har eneretten til at foretage eller at tillade de handlinger, der er opregnet i artikel 13, stk. 2 [12]. Sortsbeskyttelse kan opnås efter indgivelse af en ansøgning. De betingelser, der regulerer proceduren, findes i forordningens kapitel I. Sortsmyndigheden har ansvaret for at foretage en formel, materiel og teknisk afprøvning af ansøgningen [13].

11. Artikel 7, stk. 1, bestemmer følgende: »En sort anses for at være selvstændig, når den på grundlag af forekomsten af kendetegn, der skyldes en given genotype eller kombination af genotyper, tydeligt adskiller sig fra enhver anden sort, hvis eksistens er almindeligt kendt på ansøgningsdatoen som fastlagt i medfør af artikel 51« [14]. I henhold til artikel 7, stk. 2, anses eksistensen af en anden sort for at være »almindeligt kendt«, når a) den var omfattet af sortsbeskyttelse eller optaget i et officielt register over plantesorter i Fællesskabet eller en stat eller inden for en mellemstatslig organisation med kompetence på området, eller b) der var indgivet ansøgning om meddelelse af sortsbeskyttelse for den eller om optagelse af den i et sådant officielt register, forudsat at den pågældende ansøgning i mellemtiden er blevet imødekommet.

12. En sort anses for at være »stabil«, hvis bl.a. forekomsten af de kendetegn, som lægges til grund ved bestemmelsen af, om sorten er selvstændig, forbliver uændret efter gentagen formering [15].

13. Artikel 20 (»Ugyldigkendelse af EF-sortsbeskyttelsen«) bestemmer følgende:

»1. Sortsmyndigheden erklærer EF-sortsbeskyttelsen for ugyldig, hvis det viser sig:

a) at betingelserne i artikel 7 eller 10 ikke var opfyldt på tidspunktet for meddelelsen af EF-sortsbeskyttelsen […]

2. Hvis EF-sortsbeskyttelsen erklæres ugyldig, anses de retsvirkninger, der er knyttet til den i henhold til denne forordning, for ikke at have eksisteret.«

14. Betingelserne for ophævelse af EF-sortsbeskyttelsen findes i artikel 21.

15. Sortsmyndighedens afgørelser skal begrundes, og de må kun støttes på grunde og bevismateriale, som parterne i sagen har haft lejlighed til at udtale sig om mundtligt eller skriftligt [16].

8 — Artikel 1 og 3.

9 — Artikel 4.

10 — Artikel 5, stk. 1.

11 — Artikel 6.

12 — Nemlig: a) produktion eller reproduktion (formering), b) behandling med henblik på formering, c) udbud til salg, d) salg eller anden form for markedsføring, e) udførsel fra Fællesskabet, f) indførsel til Fællesskabet og g) oplagring med henblik på alle i litra a) til f) nævnte formål.

13 — Grundforordningens kapitel II.

14 — De bestemmelser, som regulerer afprøvningen af ansøgninger, findes i kapitel II. I henhold til artikel 54 undersøger Sortsmyndigheden, om betingelserne for meddelelse af en sortsbeskyttelse er opfyldt. Artikel 55, stk. 1, omhandler den tekniske afprøvning, hvorunder det bl.a. skal fastslås, om betingelserne i artikel 7 om selvstændig karakter er opfyldt. Afprøvningen foretages af de af medlemsstaterne udpegede myndigheder, som er betroet dette ansvar, således som det fremgår af artikel 30, stk. 4.

15 — Artikel 9.

16 — Artikel 75.

16. I det omfang forordningen ikke indeholder bestemmelser om sagsbehandlingen, anvender Sortsmyndigheden de principper, der er almindelig anerkendt i medlemsstaterne [17].

17. Afgørelser truffet af Sortsmyndigheden i medfør af bl.a. artikel 20 og 21 kan appelleres til appelkammeret [18].

18. Artikel 76 bestemmer følgende: »Under sagsbehandlingen ved Sortsmyndigheden prøver denne ex officio de faktiske omstændigheder, der er af betydning for undersøgelsen i medfør af artikel 54 og 55. Den ser bort fra kendsgerninger og bevismateriale, som ikke er forelagt inden for den af Sortsmyndigheden fastsatte tidsfrist.«

19. Sortsmyndigheden kan på eget initiativ og efter høring af indehaveren tilpasse den officielle sortsbeskrivelse med hensyn til kendetegnenes antal og art eller den konstaterede forekomst af disse kendetegn [19].

20. Appelkammeret har ved udøvelsen af dettes opgaver den kompetence, der tilkommer Sortsmyndigheden [20].

21. Artikel 73, stk. 1, bestemmer, at appelkammerets afgørelser kan indbringes for Domstolen. Sådan indbringelse kan kun ske under påberåbelse af de begrænsede anbringender, der er opregnet i artikel 73, stk. 2 [21].

Kommissionens forordning (EF) nr. 1239/95

22. Forordning nr. 1239/95 [22] indeholder detaljerede regler vedrørende grundforordningens anvendelse. Artikel 51 bestemmer, at medmindre andet er fastsat, finder bestemmelserne om sagsbehandlingen ved Sortsmyndigheden tilsvarende anvendelse på behandlingen af appelsager.

Den administrative procedure

23. Den appellerede dom indeholder i præmis 5-78 en fuldstændig redegørelse for den administrative procedure for det relevante udvalg ved Sortsmyndigheden og appelkammeret. Standpunktet er kort sagt det følgende.

17 — Artikel 81, stk. 1.

18 — Artikel 67. I henhold til artikel 21 skal Sortsmyndigheden kende sortsbeskyttelsen ugyldig, hvis det er fastslået, at betingelserne for ensartethed (artikel 8) og stabilitet (artikel 9) ikke længere er opfyldt.

19 — Artikel 87, stk. 4.

20 — Artikel 72.

21 — I denne henseende kan klager kun indbringes for Retten vedrørende retlige spørgsmål. Anbringenderne i en sådan sag i henhold til forordningens artikel 73, stk. 2, omfatter inkompetence, væsentlige formmangler, overtrædelse af traktaten, af grundforordningen eller af retsregler vedrørende deres gennemførelse eller magtfordrejning.

22 — Om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 2100/94 om EF-sortsbeskyttelse (EFT 1995 L 121, s. 37) (herefter »gennemførelsesforordningen«). Den blev ophævet og erstattet af Kommissionens forordning (EF) nr. 874/2009 (EUT L 251, s. 3) med virkning fra den 14.10.2009, som ligger efter det relevante tidspunkt i hovedsagen. Disse regler omfatter den ret, som sagens parter har til at indgive dokumenter til støtte for deres standpunkt (artikel 57), regler om bevisoptagelse (artikel 60) og kommissorier til sagkyndige (artikel 61).

24. Den 27. oktober 2003 fremsatte Jørn Hansson (som indehaver af rettighederne til LEMON SYMPHONY) en skriftlig indsigelse mod Ralf Schräders ansøgning (af 26.11.2001) om sortsbeskyttelse for SUMOST 01 [23]. Ved afgørelse af 19. februar 2007 (herefter »afgørelsen om afslag«) tog myndigheden hans indsigelse til følge og afslog Ralf Schräders ansøgning, hovedsagelig med den begrundelse, at SUMOST 01 ikke adskilte sig tydeligt fra LEMON SYMPHONY, og at betingelserne i forordningens artikel 7 derfor ikke var opfyldt.

25. Den 26. oktober 2004 fremsatte Ralf Schräder så en begæring om ophævelse af den tidligere meddelte EF-sortsbeskyttelse for LEMON SYMPHONY i medfør af forordningens artikel 21, idet de i sortsbeskrivelsen anvendte kendetegn, herunder de kendetegn, der blev vurderet i afprøvningen af den selvstændige karakter, ikke var stabile og derfor ikke opfyldte kravene i artikel 9. Ved skrivelse af 10. maj 2007 meddelte Sortsmyndigheden Ralf Schräder, at det kompetente udvalg havde besluttet, at betingelserne for ophævelse i forordningens artikel 21 ikke var opfyldt (herefter »afgørelsen om afslag på ophævelse«).

26. Den 7. december 2004 besluttede Sortsmyndigheden at foretage en teknisk efterkontrol for at undersøge, om LEMON SYMPHONY fortsat bestod uændret. Den 14. september 2005 udarbejdede Bundessortenamt en afprøvningsrapport, hvor det blev konkluderet, at sorten skulle forblive registreret. En ny beskrivelse af LEMON SYMPHONY, som var dateret same dag, blev vedlagt som et bilag til rapporten, hvoraf det bl.a. fremgår, at kendetegnet »stilkenes vækstform« nu blev udtrykt som værende »mellem halvoprejst og horisontal«. Sortsmyndigheden foreslog i skrivelse af 25. august 2006 til Jørn Hansson at tilpasse den officielle beskrivelse af LEMON SYMPHONY, der var registreret i 1997, til den nye beskrivelse af 14. september 2005. Sortsmyndigheden var af den opfattelse, at en sådan tilpasning var nødvendig, for det første på grund af de fremskridt, der var sket inden for planteforædling siden den tekniske afprøvning fra 1997, og for det andet fordi forskellen i karakteren for kendetegnet »stilkenes vækstform« kunne forklares ved den omstændighed, at der ikke figurerede nogen sammenligningssort i det »skema over kendetegn VI«, som blev anvendt i 1997, og at LEMON SYMPHONY det år var den mest oprejste sort. Endvidere havde der efter 1997 været en væsentlig stigning i antallet af sorter af arten *Osteospermum ecklonis*, og de vejledende afprøvningsprincipper var blevet delvist ændret, hvilket nødvendiggjorde en tilpasning af udtryksniveauerne.

27. Jørn Hansson godtog forslaget ved skrivelse af 22. september 2006. Ved skrivelse af 18. april 2007 meddelte Sortsmyndigheden Jørn Hansson sin afgørelse om i overensstemmelse med forordningens artikel 87, stk. 4, ex officio at tilpasse den officielle beskrivelse af LEMON SYMPHONY (herefter »afgørelsen om tilpasning«). Den 21. maj 2007 gav Sortsmyndigheden Ralf Schräder meddelelse om afgørelsen om tilpasning af beskrivelsen og erstatningen af den officielle beskrivelse af LEMON SYMPHONY, der var registreret som EF-sortsbeskrivelse i 1997, med beskrivelsen fra 2005.

28. Ralf Schräder påklagede afgørelsen om afslag, afgørelsen om afslag på ophævelse og afgørelsen om tilpasning til appelkammeret [24]. Han fik ikke medhold i nogen af klagerne.

29. Den 11. april 2007 indgav Ralf Schräder en begæring om ugyldigkendelse af den meddelte sortsbeskyttelse for LEMON SYMPHONY. Sortsmyndigheden afslog ved skrivelse af 26. september 2007 denne begæring. Der blev indgivet klage til appelkammeret den 19. oktober 2007 [25].

23 — Jørn Hansson anså også salget af SUMOST 01 for at krænke rettighederne til LEMON SYMPHONY. Han anlagde derfor sag mod Grünewald ved de tyske retter og fik medhold. Grünewalds appel til Bundesgerichtshof (forbundsdomstolen) blev forkastet den 23.4.2009.

24 — Appelkammerets afgørelser af klagerne er henholdsvis A 005/2007 (vedrørende en ansøgning om meddelelse af sortsbeskyttelse for sorten SUMOST 01), A 006/2007 (vedrørende en begæring om ophævelse af sortsbeskyttelsen for LEMON SYMPHONY) og A 007/2007 (som anfægter Sortsmyndighedens beslutning om ex officio at tilpasse den officielle beskrivelse af LEMON SYMPHONY).

25 — A 010/2007 (som anfægter Sortsmyndighedens afgørelse om ugyldigkendelse af sortsbeskyttelsen for LEMON SYMPHONY) (herefter »den omtvistede afgørelse«).

30. Den 23. januar 2009 forkastede appelkammeret klagen som ugrundet (herefter »afgørelsen om ugyldigkendelse«). Appelkammeret havde følgende begrundelse. For det første havde Bundessortenamt meddelt Sortsmyndigheden, at der var risiko for, at afprøvningen kunne være problematisk, hvis det fremsendte materiale (planter i knop, der var blevet behandlet med vækstregulatorer) blev anvendt, men var blevet rådet til at fortsætte afprøvningen og at tage stiklinger af materialet. For det andet var det almindelig praksis at formere alle de i en afprøvning anvendte sorter ved at tage stiklinger samtidigt, således at det sikres, at alt materiale har samme fysiologiske alder. For det tredje var spørgsmålet om kemisk behandling ikke så enkelt som af Ralf Schräder påstået [26]. For det fjerde kunne det med rette konkluderes, at behandlingen med vækstregulatorer ikke påvirkede afprøvningen. Den form for vækstregulatorer, der var anvendt under formeringen, har sædvanligvis ikke varig virkning, henset til, at den efterfølgende undersøgelse af plantens vækst kræver yderligere sprøjtning med vækstregulatorer (appelkammeret foretrak de oplysninger, som Jørn Hansson var fremkommet med i denne henseende). For det femte var Ralf Schräders påstand, hvorefter alle de i de vejledende principper nævnte sorter var kendte i 1997, irrelevant. For det sjette er sorten LEMON SYMPHONY, der var opnået ved en genetisk krydsning mellem arterne *Osteospermum* og *Dimorphotheca*, som sådan unik, ikke alene på grund af sine morfologiske kendetegn, men også ved sin fortsatte blomstringsperiode, der er længere end de aktuelle *Osteospermum*-sorters. På grund af LEMON SYMPHONY's unikke karakter var det ikke i forbindelse med Bundessortenamts afprøvning i 1997 muligt at finde referencesorter, som den kunne være blevet sammenlignet med.

31. Ved skrivelse af 30. marts 2009 fremsatte Ralf Schräder en række kritikpunkter og indsigelser mod både referatet fra og adfærden under den mundtlige forhandling, der fandt sted den 23. januar 2009. Ralf Schräder tilbød for Retten at fremlægge beviser til støtte for påstandene [27].

Retsforhandlingerne for Retten og den appellerede dom

32. Ralf Schräder anlagde fire sager ved Retten, hvorved han anfægtede appelkammerets afgørelser [28]. Han nedlagde i hver sag påstand om annullation af den relevante afgørelse og om tilkendelse af sagsomkostninger fra Sortsmyndigheden. Alle fire sager blev forenet med henblik på afsigelse af dom.

33. Retten understregede, at de første tre forenede sager (sagerne T-133/08, T-134/08 og T-177/08) var nært forbundne og afhængige af sag T-242/09 vedrørende sagen om ugyldigkendelse. Den sag blev derfor behandlet først.

34. Ralf Schräder gjorde fire anbringender gældende. Med de første tre påstod han, at grundforordningen var blevet tilsidesat: (i) artikel 76 (sortsmyndighedens undersøgelse ex officio af de faktiske omstændigheder) og artikel 81 (anvendelse af processuelle principper, der er anerkendt i medlemsstaterne), (ii) artikel 7 (betingelser for en sorts selvstændige karakter) og artikel 20 (ugyldigkendelse af en sortsbeskyttelse) og (iii) artikel 75 (begrundelsespligt). Med det fjerde anbringende påstod han tilsidesættelse af gennemførelsesforordningens artikel 63, stk. 1 og 2 (regler vedrørende referat fra den mundtlige forhandling og bevisoptagelse).

35. Retten anså sag T-242/09 for at være ugrundet. Den frifandt derfor Sortsmyndigheden ved dom af 18. september 2012.

26 — Ifølge appelkammeret skyldtes det, at den pågældende kemiske behandling var blevet foretaget i overensstemmelse med de relevante afprøvningsprotokoller.

27 — Ralf Schräder fremsatte dette tilbud efter, at han havde anlagt sag ved Retten den 24.6.2009, jf. Rettens dom, præmis 77.

28 — Henholdsvis sag T-177/08 (afgørelsen om afslag A 005/2007), sag T-134/08 (afgørelsen om afslag på ophævelse A 006/2007), sag T-133/08 (afgørelsen om tilpasning A 007/2007) og sag T-242/09 (afgørelsen om ugyldigkendelse A 010/2007).

36. I sagerne T-133/08, T-134/08 og T-177/08 gav Retten sagsøgeren medhold for så vidt angik den påståede tilsidesættelse af gennemførelsesforordningens artikel 59, stk. 2, vedrørende indkaldelsen til den mundtlige forhandling ved Sortsmyndigheden og retten til at blive hørt. Retten ophævede derfor appelkammerets afgørelse om afslag, afgørelse om afslag på ophævelse og afgørelse om tilpasning.

Appellen og retsforhandlingerne for Domstolen

37. Ralf Schräder har nedlagt påstand om ophævelse af den appellerede dom, for så vidt som den angår afgørelsen i sag T-242/09, om, at hans påstand om ugyldigkendelse af sortsbeskyttelsen for LEMON SYMPHONY skal tages til følge, og om, at han skal tilkendes sagsomkostninger i de fire retsforhandlinger for Retten.

38. Ralf Schräders seks appelanbringender kan sammenfattes på følgende vis. For det første begik Retten en retlig fejl ved at finde, at appelkammeret ikke var i stand til at handle ex officio i sagen om ugyldigkendelse. Retten tilsidesatte herved hans rettigheder vedrørende bevisbyrden og bevisoptagelsen for appelkammeret – som følge heraf opfyldte Retten ikke sin pligt til at foretage en efterprøvelse og tilsidesatte hans ret til en retfærdig rettergang, god forvaltningsskik og effektive retsmidler. For det andet begik Retten en retlig fejl ved at finde, at en part ikke er berettiget til bevisoptagelse i sager for appelkammeret, medmindre han i det mindste har fremlagt beviser, som foreløbigt støtter et sådant anbringende, og derved tilsidesatte Retten reglerne om bevisbyrde og bevisoptagelse. Selv hvis det antages, at bevisbyrden for appelkammeret påhviler den, der har fremsat begæringen i en sag om ugyldigkendelse, afslog Retten endvidere hans ret til at blive hørt og gengav de faktiske omstændigheder og beviserne forkert. For det tredje begik Retten en retlig fejl ved at formode, at en faktisk omstændighed (praksis med at formere prøver til afprøvning fra stiklinger) var en »velkendt« faktisk omstændighed, når den omstændighed (efter hans opfattelse) var forkert. Retten tilsidesatte derved sin pligt til at foretage en efterprøvelse og gengav de faktiske omstændigheder og beviserne forkert. For det fjerde fandt Retten med urette, at han ikke havde fremlagt beviser til støtte for anbringendet om virkningerne af vækstregulatorer. Dommen er dermed selvmodsigende, og begrundelsen er fejlagtig. Endvidere undlod Retten at foretage en efterprøvelse af lovligheden af appelkammerets afgørelse. For det femte tilsidesætter konstateringen af, at kendetegnet »stilkenes vækstform« ved en *Osteospermum*-sort ikke var medtaget i afprøvningen af den selvstændige karakter, grundforordningens artikel 7 og 20. Det er en utilladelig udvidelse af tvistens genstand, og Retten rejste herved ex officio en problemstilling, der ikke var rejst af parterne, og som ikke vedrørte grundlæggende retsprincipper. For det sjette har han anfægtet konstateringen af, at »stilkenes vækstform« ved en *Osteospermum*-sort kan afgøres i forhold til andre planter, som er en del af den pågældende afprøvning. En sådan konstatering udgør en forkert gengivelse af de faktiske omstændigheder, en tilsidesættelse af forordningen, en utilladelig udvidelse af tvistens genstand og en tilsidesættelse af pligten til at foretage en fuldstændig efterprøvelse. Afgørelsen er derfor selvmodsigende.

39. Sortsmyndigheden, støttet af Jørn Hansson (indehaveren af rettighederne til LEMON SYMPHONY, intervenient i retsforhandlingerne for Retten og den anden part i sagen for appelkammeret) har nedlagt påstand om, at appellen forkastes, og at Ralf Schräder tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Bedømmelse

Første anbringende: retlig fejl ved at finde, at appelkammeret ikke kunne handle ex officio, og en tilsidesættelse af retten til effektive retsmidler og en retfærdig rettergang

Relevante afsnit i Rettens dom

40. Retten udtalte, at grundforordningens artikel 76 (vedrørende Sortsmyndighedens ex officio-prøvelse af de faktiske omstændigheder) strengt taget ikke finder anvendelse på proceduren for appelkammeret [29]. Det tilkommer alene appelkammeret på grundlag af en interesseret parts anmodning herom at udtale sig om lovligheden af en afgørelse, der er truffet af Sortsmyndigheden i henhold til forordningens artikel 20, stk. 1, litra a), om afslag på at erklære en EF-sortsbeskyttelse for ugyldig, fordi en part ikke har bevist, at betingelserne i forordningens artikel 7 eller 10 var opfyldt på tidspunktet for meddelelsen af sortsbeskyttelsen [30]. Da ugyldighedssagen ikke blev iværksat af Sortsmyndigheden ex officio, men på Ralf Schräders anmodning, hviler bevisbyrden for opfyldelsen af betingelserne for en ugyldigkendelse, i medfør af forordningens artikel 76 og 81, sammenholdt med artikel 20, på Ralf Schräder [31]. Denne ordning for bevisbyrden og bevisoptagelsen adskilte sig mærkbart fra argumenterne i artikel 76 i Rådets forordning (EF) nr. 207/2009 om EF-varemærker [32]. Forskellen i bevisreglerne i ordningen for EF-varemærket og EF-sortsbeskyttelsen kan imidlertid forklares ved det forhold, at grundforordningen – i modsætning til EF-varemærkeforordningen – ikke sondrer mellem absolutte og relative registreringshindringer. Grundforordningens regler er i overensstemmelse med reglerne i Rådets forordning (EF) nr. 6/2002 [33], som omhandler design, og med almindelige retsprincipper og processuelle regler om bevisbyrde og bevisoptagelse, bl.a. reglen *actori incumbit onus probandi* [34]. Det første appelanbringende skulle derfor forkastes, da det er begrundet i den fejlagtige forudsætning, at bevisbyrden i denne sag påhvilede Sortsmyndigheden i medfør af grundforordningens artikel 76 og 81 [35].

41. Retten bemærkede derefter, at det ikke fremgik af bestemmelserne i grundforordningen, at sagen for Sortsmyndigheden udelukkende var af inkvisitorisk karakter. Især skulle »princippet om prøvelse ex officio« (der fremgår af første punktum i artikel 76 vedrørende den tekniske afprøvning) ses i sammenhæng med reglen (der fremgår af samme artikels andet punktum), hvorefter Sortsmyndigheden ser bort fra kendsgerninger og bevismateriale, som ikke er forelagt inden for den af Sortsmyndigheden fastsatte tidsfrist. Det tilkom således parterne i sagen ved Sortsmyndigheden inden for fristen at påberåbe sig de faktiske omstændigheder, som de ønsker sortmyndighedens afgørelse om, ved at fremlægge de beviser, som de ønsker fremført til støtte for de faktiske omstændigheder [36]. I det omfang disse bestemmelser finder anvendelse i en klagesag til prøvelse af en afgørelse truffet af Sortsmyndigheden i henhold til forordningens artikel 20, og som giver afslag på at erklære sortsbeskyttelsen ugyldig, påhviler det således den part, der har påberåbt sig den nævnte ugyldighed, at anføre de faktiske omstændigheder og fremlægge de beviser, som ifølge den pågældende gør det

29 — Præmis 126.

30 — Præmis 128.

31 — Præmis 129.

32 — Af 26.2.2009 (EUT L 78, s. 1) (herefter »EF-varemærkeforordningen«), som bestemmer, at Kontoret for Harmonisering i det Indre Marked (herefter »Harmoniseringskontoret«) i sager for Harmoniseringskontoret ex officio prøver de faktiske omstændigheder. I sager vedrørende relative registreringshindringer begrænser Harmoniseringskontoret sig til at prøve de af parterne fremførtekendsgerninger, beviser og argumenter og de af parterne fremsatte anmodninger. Jf. præmis 130.

33 — Af 12.12.2001 om EF-design (EFT 2002 L 3, s. 1) (herefter »designforordningen«), som bestemmer, at Harmoniseringskontoret ex officio prøver de faktiske omstændigheder, undtagen i sager vedrørende en ugyldighedserklæring, hvor Harmoniseringskontoret begrænser sig til at prøve de af parterne fremførte kendsgerninger, beviser og argumenter. Jf. præmis 131.

34 — Præmis 132. Jf. endvidere grundforordningens artikel 81, stk. 1.

35 — Præmis 133.

36 — Præmis 134.

muligt at godtgøre, at betingelserne for ugyldigkendelse af sortsbeskyttelsen var opfyldt. Appelkammeret var derefter forpligtet til omhyggeligt og upartisk at undersøge alle sagens relevante omstændigheder, idet det sørgede for at overholde de generelle retsprincipper og de procedureregler, der regulerer bevisbyrden og bevisprøvelsen [37].

42. Retten antog derefter, at Ralf Schräder i det væsentlige påklagede, at appelkammeret udelukkende havde baseret sin afgørelse på den af Sortsmyndigheden og Jørn Hansson anførte version af de faktiske omstændigheder, uden at indhente eller vurdere de beviser, som han havde tilbudt, og især uden at tage hans begæring til følge om bevisoptagelse, der i det foreliggende tilfælde bestod i en sagkyndig erklæring, hvorved bl.a. virkningen af vækstregulatorer kunne bestemmes [38]. Retten fandt, at Ralf Schräders begæring ikke kunne tages til følge, da han ikke havde fremlagt nogen beviser, der kunne begrunde en sådan bevisoptagelse [39].

43. Retten fandt, at Ralf Schräder ikke i forbindelse med den administrative procedure havde fremlagt nogen væsentlige oplysninger (såsom en videnskabelig ad hoc-undersøgelse, et uddrag af en specialpublikation, en sagkyndig erklæring afgivet efter hans anmodning herom eller en simpel erklæring fra en sagkyndig inden for botanik eller hortikultur), der ville kunne udgøre et foreløbigt bevis for hans påstand, som var blevet gentaget flere gange, men aldrig underbygget, og som de øvrige parter i sagen havde gjort indsigelse imod, hvorefter en mekanisk og kemisk behandling eller det forhold, at der tages stiklinger, således som sket i den foreliggende sag, kunne forvanske resultaterne af den tekniske afprøvning fra 1997 [40]. Selv om appelkammeret endvidere tilsluttede sig Sortsmyndighedens og Jørn Hanssons argumentation, skete dette ikke »egenhændigt og uden at foretage en undersøgelse« (således som Ralf Schräder påstod), men på grundlag af dettes egen ekspertise og sagkundskab på det botaniske område efter at have undersøgt bl.a., om det stadig i 2005 var muligt at beskrive LEMON SYMPHONY på grundlag af de vejledende afprøvningsprincipper fra 1997, og ved at redegøre for grundene til, at det agtede at følge Sortsmyndighedens og Jørn Hanssons opfattelse snarere end Ralf Schräders [41].

44. Retten fandt, at Ralf Schräder ikke havde fremlagt tilstrækkeligt bevis for, at appelkammeret havde tilsidesat reglerne om bevisbyrde og bevisoptagelse [42]. Ralf Schräder ønskede med denne påberåbelse reelt at opnå en ny vurdering af de faktiske omstændigheder og relevante beviser [43].

45. Retten fortsatte med at forkaste Ralf Schräders øvrige argumenter, hvorved han kritiserede appelkammeret for ikke at have besvaret hans argumenter vedrørende den manglende pålidelighed af den tekniske afprøvning fra 1997. For det første fandt Retten, at den tekniske afprøvning var blevet foretaget på et passende plantemateriale, nemlig stiklinger fra de planter, som Jørn Hansson havde sendt til Bundessortenamt. For det andet havde Ralf Schräder ikke identificeret nogen anden sort, som LEMON SYMPHONY, selv om den blev beskrevet med stilkenes vækstform som værende »halvoprejst til horisontal«, i 1997 ikke ville have adskilt sig tydeligt fra. Denne vurdering tilsluttede sig den principale argumentation, der var fremført af Sortsmyndigheden og Jørn Hansson [44]. Selv hvis det blev antaget, at den tekniske afprøvning fra 1997, således som Ralf Schräder havde gjort gældende, ville have ført til en urigtig konklusion vedrørende udtrykket af kendetegnet »stilkenes vækstform«, og at det ville have været nødvendigt fra 1997 for dette kendetegn at tillægge LEMON SYMPHONY et andet udtryk, ville dette ikke have haft nogen indflydelse på vurderingen af sortens selvstændighed i den betydning, hvori begrebet anvendes i forordningens artikel 7, idet denne selvstændighed ikke

37 — Præmis 135.
38 — Præmis 136.
39 — Præmis 137; jf. især dom af 28.4.1966, ILFO mod Den Høje Myndighed (51/65, EU:C:1966:21).
40 — Præmis 138.
41 — Præmis 139.
42 — Præmis 140.
43 — Præmis 141.
44 — Præmis 158.

udelukkende, eller slet ikke, er blevet bestemt under henvisning til det nævnte kendetegn [45]. I denne henseende var den ændrede beskrivelse af LEMON SYMPHONY fra 2006 alene forskellig fra beskrivelsen fra 1997 hvad angår ændringen af kendetegnet »stilkenes vækstform« fra »oprejst« til »halvoprejst til horisontal« [46]. Endvidere havde Ralf Schräder ikke godtgjort, at virkningen af denne ændring var, at kriterierne vedrørende den selvstændige karakter, ensartetheden og stabiliteten [47] ikke havde været opfyldt i 1997. Sortsbeskyttelsen ville dermed være blevet meddelt under alle omstændigheder [48]. Endvidere forkastede appelkammeret udtrykkeligt Ralf Schräders påstand om, at hvis afprøvningen af SUMOST 01 var blevet foretaget ved anvendelse af beskrivelsen af LEMON SYMPHONY fra 1997, ville de to sorter være blevet anset for tydeligt adskilt [49].

46. Retten fandt, at Ralf Schräders argumenter af teknisk karakter under alle omstændigheder ikke kunne tages til følge, henset til de tekniske betragtninger, der blev givet udtryk for i den omtvistede afgørelse, og som var underlagt en begrænset prøvelse, samt henset til Sortsmyndighedens og Jørn Hanssons modargumenter [50]. Især var den omstændighed ikke afgørende, at det plantemateriale, som Jørn Hansson havde sendt til Bundessortenamt, ikke opfyldte de krav, der blev stillet af denne myndighed i skrivelsen af 6. november 1996 [51].

47. Hvad angår tvisten vedrørende kendetegnet »stilkenes vækstform« understregede Retten, at spørgsmålet var, om kendetegnet skulle bestemmes efter relative eller absolutte kriterier [52]. Retten forkastede Ralf Schräders anbringender og konkluderede, idet den gengav Bundessortenamts forklaringer, at kendetegnet skulle være genstand for en relativ og sammenlignende vurdering mellem sorter af samme art [53]. Retten fandt, at LEMON SYMPHONY forblev nøjagtig den samme mellem 1997 og 2005. Der var ikke tale om en materiel ændring af beskrivelsen af sortens identitet, men om en simpel ændring af den ordlyd, der oprindelig blev valgt. Dette ændrede ikke sortens identitet, men gjorde det blot muligt at beskrive den bedre, især i forhold til at adskille den fra andre af artens sorter [54]. Endelig tog Retten, da den skulle konkludere, hensyn til fotografier af planterne, der var anvendt under retsforhandlingerne for de tyske retter [55].

Parternes argumenter

48. Ralf Schräder har gjort fire argumenter gældende til støtte for det første anbringende. Han har gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl ved at udtale, at appelkammeret ikke foretager en undersøgelse ex officio af de faktiske omstændigheder i sager om ugydigkendelse. Herved: (i) tilsidesatte Retten gennemførelsesforordningens artikel 51, (ii) begik Retten en fejl ved at antage, at en sag om ugyldigkendelse er af kontradiktorisk karakter [56], (iii) forvanskede Retten de faktiske omstændigheder, idet den udtalte, at han havde argumenteret for, at Sortsmyndigheden havde bevisbyrden, og (iv) tilsidesatte Retten hans grundlæggende rettigheder ved at afslå at undersøge de beviser, han havde tilbudt under sagen for Retten.

45 — Præmis 159.

46 — Præmis 160.

47 — Opstillet i Sortsmyndighedens tekniske protokol vedrørende prøvelsen af den selvstændige karakter, ensartetheden og stabiliteten, jf. punkt 2 ovenfor.

48 — Præmis 161.

49 — Præmis 162.

50 — Præmis 163.

51 — Præmis 164.

52 — Præmis 165.

53 — Præmis 166.

54 — Præmis 167 og 168.

55 — Præmis 169.

56 — Grundforordningens artikel 20.

49. Sortsmyndigheden har anført, at Rettens beskrivelse af den administrative procedure for appelkammeret er unøjagtig, idet appelkammeret er berettiget til at foretage en undersøgelse ex officio af de faktiske omstændigheder. Sortsmyndigheden har ikke desto mindre gjort gældende, at det første anbringende er ugrundet og/eller uvirksomt og skal afvises, for så vidt som Ralf Schräder har ønsket en fornyet prøvelse af de faktiske omstændigheder.

50. Jørn Hansson har støttet Sortsmyndigheden.

Analyse

51. Det er ved behandlingen af Ralf Schräders første appelanbringende nødvendigt at fortolke grundforordningens artikel 76. Er en sådan procedure af undersøgende eller kontradiktorisk karakter, og har den part, som har begæret ugyldigkendelsen, bevisbyrden? Parterne er enige om, at Retten begik en fejl, da den udtalte, at forordningens artikel 76 ikke finder anvendelse på proceduren for appelkammeret.

52. Jeg er enig i dette synspunkt.

53. Jeg vil først behandle artikel 76 i forhold til proceduren ved Sortsmyndigheden, inden jeg vender mig mod appelkammeret. I henhold til artikel 76, første led, skal Sortsmyndigheden ex officio prøve de faktiske omstændigheder, der er af betydning for den materielle og tekniske undersøgelse [57]. Hvis det således under en procedure om ugyldigkendelse gøres gældende, at betingelserne i artikel 7 (vedrørende en plantesorts selvstændige karakter) ikke er opfyldt, har myndigheden en udtrykkelig pligt til at undersøge de faktiske omstændigheder.

54. Det er korrekt, at artikel 76, andet led, bestemmer, at parterne også spiller en rolle ved at fremlægge beviser, for så vidt som Sortsmyndigheden skal se bort fra kendsgerninger og bevismateriale, som ikke er forelagt inden for den relevante tidsfrist. Den part, der har fremsat begæring om ugyldigkendelse, spiller klart en rolle og har ret til at fremlægge beviser til støtte for begæringen [58].

55. Ordlyden betyder imidlertid, at Sortsmyndigheden ikke kan træffe afgørelse udelukkende på det grundlag, at den person, der har fremsat begæring om ugyldigkendelse, ikke har opfyldt sin bevisbyrde, fordi Sortsmyndigheden har en udtrykkelig pligt til at foretage en undersøgelse ex officio af de faktiske omstændigheder vedrørende den tekniske afprøvning.

56. Endvidere antyder de relevante bestemmelser i gennemførelsesforordningen [59], at procedurerne er af mere undersøgende end kontradiktorisk karakter, for så vidt som Sortsmyndigheden leder proceduren hvad angår bevisoptagelsen og indhentelsen af sagkyndige rapporter. I en rent kontradiktorisk procedure er det derimod sagsøgeren, som har bevisbyrden for påstandene, og sagsøgte skal godtgøre, at de betingelser, hvorpå forsvaret hviler, er opfyldt.

57. De bestemmelser, der regulerer proceduren ved Sortsmyndigheden, finder tilsvarende anvendelse for appelkammeret [60]. Ved afgørelse af en klage over en afgørelse fra Sortsmyndigheden kan appelkammeret handle »inden for rammerne af den kompetence, der tilkommer Sortsmyndigheden« [61]. Da Sortsmyndigheden har en vid skønsmargen ved gennemførelsen af sine opgaver [62] og en klar og

57 — Der foretages i medfør af grundforordningens artikel 54 og 55.

58 — Jf. videre gennemførelsesforordningens artikel 57.

59 — Jf. gennemførelsesforordningens artikel 60 og 61.

60 — Gennemførelsesforordningens artikel 51.

61 — Grundforordningens artikel 72.

62 — Dom af 19.12.2012, Brookfield New Zealand og Elaris mod CPVO og Schniga (C-534/10 P, EU:C:2012:813, præmis 50).

fastlagt rolle i henhold til forordningens artikel 76 med henblik på at foretage en undersøgelse ex officio af de faktiske omstændigheder, navnlig i forhold til den tekniske afprøvning, følger det derfor af den udtrykkelige ordlyd af forordningens artikel 72 og gennemførelsesforordningens artikel 51, at artikel 76 finder tilsvarende anvendelse på appelkammeret.

58. Jeg foreslår ikke, at appelkammeret *skal* anmode om en teknisk afprøvning hvad angår artikel 55, stk. 1, når der fremsættes begæring om ugyldigkendelse på det grundlag, at kravene i artikel 7 vedrørende selvstændig karakter ikke er opfyldt. (Dette er heller ikke Ralf Schräders påstand. Han er af den opfattelse, at den tekniske afprøvning fra 1997 var ugyldig, og at hvis appelkammeret havde undersøgt de beviser, der var til rådighed, ville det uundgåeligt have nået den konklusion. Appelkammeret forkastede dette synspunkt, og Retten stadfæstede appelkammerets konklusion.) Det er imidlertid min opfattelse, at Retten begik en retlig fejl ved at fortolke grundforordningens artikel 76 således, at den ikke kan finde anvendelse på proceduren for appelkammeret.

59. Når det er sagt, er jeg enig med Retten i, at der for så vidt angår sortsbeskyttelsen intet modstykke er til de absolutte og relative registreringshindringer for et varemærke. I sager om ugyldigkendelse af en sortsbeskyttelse er det relevant (som i denne sag), om de betingelser, der regulerer sortens selvstændige karakter, i forordningens artikel 7 er opfyldt. Undersøgelsen kræver teknisk viden og sagkundskab, som ligger hos (sortsmyndigheden og) appelkammeret, når det foretager den nødvendige vurdering. Proceduren er ikke den samme som den, der regulerer EF-varemærkeordningen, som i indsigelsessager tilsigter at fastslå, om indehaveren af et ældre varemærke kan godtgøre visse forhold, såsom reel brug af det ældre varemærke. Disse problemstillinger opstår ikke i procedurer om ugyldigkendelse i EF-sortsbeskyttelsesordningen, såsom den foreliggende, når spørgsmålet er, om LEMON SYMPHONY på det tidspunkt, hvor sortsbeskyttelsen blev meddelt (i 1999 på grundlag af den tekniske afprøvning fra 1997), var en selvstændig sort [63]. I denne henseende er Ralf Schräders anbringender vedrørende de bestemmelser, som regulerer bevisbyrden og bevisoptagelsen i forbindelse med sortsbeskyttelsen, irrelevante.

60. Retten henviser også til designforordningens artikel 63, stk. 1. Efter min opfattelse opstiller den også en anden ramme end sortsbeskyttelsen og rejser derfor ikke tvivl om den appellerede dom. For det første indeholder artikel 63, stk. 1, en generel regel, hvorefter Harmoniseringskontoret skal foretage en undersøgelse ex officio af de faktiske omstændigheder i designsager. Reglen er begrænset for så vidt angår ugyldighedsprocedurer, hvor Harmoniseringskontoret kun skal undersøge de af partnerne angivne faktiske omstændigheder og beviser. Det følger heraf, at sådanne procedurer ikke kan iværksættes af Harmoniseringskontoret selv i henhold til designforordningen [64]. Der er ikke noget modstykke for så vidt angår proceduren for ugyldigkendelsen i grundforordningens artikel 20.

61. Endvidere har Ralf Schräder med rette kritiseret Rettens beskrivelse af hans påstande som byggende på den forudsætning, at Sortsmyndigheden havde bevisbyrden. Denne udtalelse underbygges ikke af Rettens beskrivelse af hans argumentation i dommens præmis 105. Rettens fejltagelse udgør imidlertid ikke en forkert gengivelse af de faktiske omstændigheder [65]. Det er ikke en faktisk konklusion, men snarere en fejlagtig beskrivelse af hans påstande. Den er dermed irrelevant for den appellerede doms gyldighed.

62. Blev Ralf Schräders grundlæggende ret til god forvaltningsskik og en retfærdig rettergang tilsidesat som følge af disse fejltagelser?

63 — Et EF-varemærke kan erklæres ugyldigt i henhold til EF-varemærkeforordningens artikel 52, stk. 1, f.eks. hvis det er blevet registreret i strid med artikel 7, hvis det omhandlede varemærke bl.a. mangler fornødent særpræg [artikel 7, stk. 1, litra b)].

64 — Designforordningens artikel 52.

65 — Dom af 20.10.2011, PepsiCo mod Grupo Promer Mon Graphic (C-281/10 P, EU:C:2011:679, præmis 78 og 79).

63. Ralf Schräders påstande for Retten var, at appelkammeret udelukkende havde støttet sin afgørelse på de faktiske omstændigheder, som Sortsmyndigheden og Jørn Hansson havde angivet. Han påstod, at appelkammeret i stedet ex officio burde have indsamlet beviser og så have vurderet de beviser, han havde fremlagt, navnlig vedrørende påstanden om, at den tekniske afprøvning fra 1997 indeholdt fejl, der ikke kunne afhjælpes, fordi (i) de afprøvede planter stammede fra stiklinger, der var behandlet med vækstregulatorer, og (ii) en sådan behandling ikke »fortager sig« i afprøvningsperioden.

64. Ralf Schräder argumenterede for, at appelkammeret herved tilsidesatte hans grundlæggende ret til at få sagen behandlet uvildigt og retfærdigt (charterets artikel 41) og til effektive retsmidler og en retfærdig rettergang (charterets artikel 47). Han har nu gjort gældende, at Retten ved at nå til denne afgørelse ikke undersøgte, om appelkammeret havde undersøgt alle de relevante forhold i sagen omhyggeligt og upartisk. Endvidere undlod Retten at vurdere de faktiske omstændigheder, som appelkammeret ikke havde undersøgt i tilstrækkeligt omfang. Retten stadfæstede blot appelkammerets forudgående forkerte gengivelse af de faktiske omstændigheder. Hvis Retten ikke havde begået disse fejl, ville den have udtalt, at appelkammeret havde tilsidesat hans grundlæggende rettigheder ved at nå til dets afgørelse. Retten tilsidesatte selv ved at begå disse fejl hans rettigheder i henhold til charterets artikel 41 og 47.

65. Jeg kan ikke godtage Ralf Schräders anbringende.

66. Retten fandt for det første, at Ralf Schräder på intet tidspunkt under den administrative procedure havde angivet noget forhold, som kunne udgøre foreløbige beviser til støtte for hans påstand, hvorefter en kemisk og mekanisk behandling eller det forhold, at der tages stiklinger (således som sket i den foreliggende sag), havde kunnet påvirke resultaterne af den tekniske afprøvning af LEMON SYMPHONY i 1997[66]. For det andet forkastede Retten hans argument, hvorefter appelkammeret udelukkende havde nået sin konklusion under henvisning til de af Jørn Hansson og Sortsmyndigheden fremlagte beviser. Retten antog, at selv om appelkammeret havde foretrukket disse anbringender, havde det støttet sig på sin egen ekspertise og sagkundskab på det botaniske område[67]. For det tredje antog Retten, at Ralf Schräder faktisk ønskede en fornyet bedømmelse af de faktiske omstændigheder og beviserne[68]. Retten undersøgte derefter appelkammerets konklusioner og anså dem for forenelige med de objektive oplysninger i sagsakterne. For det fjerde bemærkede Retten, at det efter appelkammerets erfaring var en »faktisk omstændighed, der […] anses for at være velkendt«[69], at praksis med at tage stiklinger fandt anvendelse på alle sorter, der blev anvendt i den tekniske afprøvning. For det femte antog Retten, at Ralf Schräder blot rejste tvivl om appelkammerets konklusioner i denne henseende[70].

67. Ved at foretage denne bedømmelse stadfæstede Retten efter min opfattelse ikke blot appelkammerets afgørelse. Retten foretog snarere en fyldestgørende og fuldstændig efterprøvelse af proceduren for appelkammeret. Retten tog hensyn til de beviser, som alle parterne havde fremlagt. Retten fandt, at Ralf Schräder ikke havde fremlagt beviser til støtte for sine påstande. Retten fandt også, at appelkammeret havde støttet sig på sin egen sagkundskab ved vurderingen af de faktiske og tekniske forhold i hans påstande[71].

68. Det er derfor min opfattelse, at Ralf Schräders grundlæggende ret til god forvaltningsskik og til effektive retsmidler og en retfærdig rettergang ikke er blevet tilsidesat.

66 — Jf. den appellerede doms præmis 138.

67 — Jf. den appellerede doms præmis 139.

68 — Jf. en appellerede doms præmis 141.

69 — Jf. den appellerede doms præmis 149.

70 — Jf. den appellerede doms præmis 150.

71 — Denne konklusion kunne anses for at være usammenhængende med Rettens fortolkning af artikel 76, for så vidt som Retten udtalte, at appelkammeret strengt taget ikke skal foretage en undersøgelse ex officio af faktiske omstændigheder.

69. Ralf Schräder har også gjort gældende, at Retten undlod at tage hensyn til, at appelkammeret ikke begrundede sin afgørelse i overensstemmelse med grundforordningens artikel 75.

70. Det er min opfattelse, at der ikke er sket en tilsidesættelse af den nævnte bestemmelse. Retten undersøgte ved afgørelsen af, om den tekniske afprøvning fra 1997 var gyldig, den begrundelse, hvorpå appelkammerets afgørelse byggede. Retten fandt, at appelkammeret havde udelukket Ralf Schräders faktiske forudsætning vedrørende afprøvningens pålidelighed. Retten antog, at der ikke var begået nogen afgørende fejl, som skadede disse vurderinger, af de grunde, der er anført i punkt 67 ovenfor. Endvidere fandt Retten, at han ikke i 1997 havde godtgjort, at LEMON SYMPHONY tydeligt adskilte sig fra enhver anden sort. Endelig forkastede Retten Ralf Schräders anbringender, som rejste tvivl om virkningen af den tekniske afprøvning fra 1997, på det grundlag, at konklusionen var fejlagtig for så vidt angår kendetegnet »stilkenes vækstform«. Retten antog, at dette kendetegn ikke påvirkede vurderingen af den selvstændige karakter af LEMON SYMPHONY hvad angår forordningens artikel 7.

71. Det er derfor min opfattelse, at Ralf Schräders fjerde anbringende er ugrundet.

72. Selv om det er korrekt, at Retten foretog en fejlagtig fortolkning af grundforordningens artikel 76, og at beskrivelsen af bevisbyrdens forekomst og betydning i sager om ugyldigkendelse ikke var korrekt, bygger den appellerede dom ikke på disse fejl. Det afgørende er, at Retten foretog en korrekt fortolkning af forordningens artikel 7 og 20. Retten konkluderede, at appelkammeret med rette besluttede – i modsætning til Ralf Schräders argumenter – at LEMON SYMPHONY havde selvstændig karakter, fordi den adskilte sig under henvisning til de kendetegn, der følger af genotype snarere end af mekaniske eller kemiske forstyrrelser. Det fremgår af fast retspraksis, at Domstolen ikke har kompetence til at fastlægge faktiske omstændigheder eller at undersøge beviser, som Retten godtog til støtte for disse faktiske omstændigheder, medmindre beviserne er blevet forvansket. Det er ikke tilfældet her[72].

73. Det første appelanbringende kan derfor ikke tages til følge. Anbringendet underbygger hele Ralf Schräders appel, for så vidt som de øvrige fem anbringender vedrører spørgsmålet, om Rettens fortolkning af artikel 7 og 20 er korrekt. Jeg vil derfor kun kort behandle hvert af disse anbringender.

Andet anbringende: bevisoptagelse

74. Ralf Schräder har kritiseret, at Retten begik en fejl ved at bekræfte appelkammerets afgørelse, hvorved hans anmodning om bevisoptagelse blev forkastet. Formålet med hans anmodning havde været at opnå sagkyndige beviser vedrørende det forhold, at kemisk og mekanisk behandling eller det forhold, at der blev taget stiklinger, således som sket i denne sag, forvaskede resultaterne af den tekniske afprøvning fra 1997. Retten forkastede hans argument, da han ikke havde fremlagt foreløbige beviser til støtte for anmodningen. Ralf Schräder har gjort fire anbringender gældende til støtte for det andet appelanbringende. Han har kort sagt påstået, at Retten: (i) tilsidesatte reglerne om bevisbyrde og bevisoptagelse for så vidt angår hans anmodning om bevisoptagelse, (ii) ikke gav en begrundelse og nægtede ham en retfærdig rettergang og effektive retsmidler, (iii) ex officio rejste en problemstilling, der ikke var gjort gældende at parterne, og som ikke vedrørte almindelige retsprincipper, hvorved den foretog en ulovlig udvidelse af retsforhandlingerne, og (iv) anvendte Domstolens praksis forkert ved afgørelsen.

75. Disse argumenter er fire varianter over det samme tema, og jeg vil behandle dem samlet.

72 — Dom Brookfield New Zealand og Elaris mod CPVO og Schniga (EU:C:2012:813, præmis 39 og 40 samt den deri nævnte retspraksis).

76. Da forordningen ikke indeholder nogen særskilt bestemmelse om bevisoptagelse under den administrative fase, følger det af artikel 81, at processuelle principper, der er anerkendt i medlemsstaterne, finder anvendelse på procedurer for appelkammeret (eller Sortsmyndigheden). Efter min opfattelse anvendte Retten med rette principper fra Domstolens praksis[73], hvorefter den person, som anmoder om en foranstaltning, skal fremlægge beviser, som begrunder den. Formålet med denne regel er at sikre, at helt ligegyldige anmodninger ikke forfølges. Det forekommer mig, at Retten overholdt bestemmelserne i forordningens artikel 81 ved at henvise til Domstolens praksis.

77. I henhold til fast retspraksis pålægger den pligt til at begrunde domme, der påhviler Retten (i medfør af artikel 36 og artikel 53, stk. 1, i statutten for Den Europæiske Unions Domstol), den ikke at foretage en udtømmende gennemgang af hvert enkelt af de argumenter, der er fremført af parterne i sagen. Begrundelsen kan således fremgå indirekte, forudsat at de berørte får kendskab til de grunde, som den appellerede dom er baseret på, og at Domstolen råder over de til udøvelsen af sin prøvelsesret nødvendige oplysninger under en appelsag[74].

78. Retten redegjorde fuldstændigt for begrundelsen i den appellerede doms præmis 136-139. Retten anvendte ved denne begrundelse blot retsprincipper på de faktiske omstændigheder, den skulle tage stilling til. Dette forekommer mig ikke at være på nogen måde stødende.

79. Det er derfor min opfattelse, at det andet appelanbringende er ugrundet.

Tredje, fjerde, femte og sjette anbringende

80. Ralf Schräder har koncentreret sig om forskellige aspekter af de påståede fejl i den tekniske afprøvning fra 1997 i tredje, fjerde, femte og sjette anbringende. Jeg vil derfor behandle dem sammen.

81. I overensstemmelse med artikel 256 TEUF og artikel 58, stk. 1, i statutten for Domstolen er appel begrænset til retsspørgsmål. Det er alene Retten, der har kompetence til at fastlægge og bedømme de relevante faktiske omstændigheder såvel som til at vurdere bevismaterialet. Bedømmelsen af disse faktiske omstændigheder og beviser er således ikke et retsspørgsmål, der som sådan kan efterprøves af Domstolen under en appelsag, medmindre disse omstændigheder og beviser er blevet forkert gengivet[75].

82. Ralf Schräder har i det væsentlige kritiseret, at Retten begik en fejl ved at drage følgende konklusioner. For det første at praksis med at formere prøvemateriale ved hjælp af stiklinger er en »velkendt« faktisk omstændighed (tredje anbringende)[76]. For det andet at anvendelsen af vækstregulatorer på dette prøvemateriale ikke påvirkede afprøvningens gyldighed (fjerde anbringende)[77]. For det tredje at beskrivelsen af kendetegnet »stilkenes vækstform« ikke påvirkede vurderingen af den selvstændige karakter (femte anbringende)[78]. For det fjerde besluttede den, at beskrivelsen af dette kendetegn var underlagt en sammenlignende vurdering mellem sorter inden for samme art (sjette anbringende)[79].

83. Retten forkastede Ralf Schräders kritik.

73 — Dom ILFO mod Den Høje Myndighed (EU:C:1966:21, s. 95 og 96).

74 — Dom af 19.7.2012, Alliance One International og Standard Commercial Tobacco mod Kommissionen og Kommissionen mod Alliance One International m.fl. (C-628/10 P og C-14/11 P, EU:C:2012:479, præmis 64).

75 — Dom Brookfield New Zealand og Elaris mod CPVO og Schniga (EU:C:2012:813, præmis 39 og 40 og den deri nævnte retspraksis).

76 — Jf. den appellerede doms præmis 145.

77 — Jf. den appellerede doms præmis 152-157.

78 — Jf. den appellerede doms præmis 158-162.

79 — Jf. den appellerede doms præmis 165-168.

84. Ralf Schräder har nu ønsket at godtgøre, at Retten ikke rimeligvis kunne have konkluderet, at de faktiske forhold og omstændigheder ikke var tilstrækkelige til at fastslå, at den tekniske afprøvning fra 1997 var så fejlagtig, at det ikke kunne afhjælpes. Selv om han formelt har gjort gældende, at Retten begik retlige fejl, har han reelt stillet spørgsmålstegn ved Rettens bedømmelse af de faktiske omstændigheder og den bevisværdi, den tillagde disse faktiske omstændigheder.

85. I lyset af Domstolens faste praksis skal tredje, fjerde, femte og sjette anbringende derfor afvises.

86. Jeg tilføjer, at de efter min opfattelse under alle omstændigheder er ugrundede.

87. En forkert gengivelse af faktiske omstændigheder og/eller beviser skal fremgå på åbenbar vis, uden at det skal være fornødent at foretage en fornyet vurdering beviserne [80]. De påståede fejl, som Ralf Schräder har identificeret, er, at Retten: (i) udtalte, at ophavsmanden til et notat i sagsakterne var Bundessortenamts sagkyndige, mens han er af den opfattelse, at han var ansat ved Sortsmyndigheden, og (ii) angav, at den eneste omtvistede problemstilling var, om kendetegnet »stilkenes vækstform« burde afgøres i henhold til relative eller absolutte kriterier.

88. Det første punkt er et detaljespørgsmål vedrørende ophavsmanden til et notat i sagsakterne, hvis indhold ikke er blevet anfægtet. Det andet vedrører Rettens karakterisering af Ralf Schräders argumenter snarere end et bevisspørgsmål. Ingen af punkterne viser, at Retten foretog et åbenbart urigtigt skøn. Ingen af dem indvirker på de faktiske forhold og omstændigheder vedrørende den tekniske afprøvning fra 1997 på en måde, der påvirker bedømmelsen af denne afprøvning.

89. Endvidere erindrer jeg om, at parametrene for Rettens kompetence til at foretage en efterprøvelse findes i grundforordningens artikel 73, stk. 2. Den skulle derfor ikke foretage en fuldstændig og detaljeret faktuel bedømmelse med henblik på at afgøre, om LEMON SYMPHONY manglede selvstændig karakter for så vidt angår forordningens artikel 7, stk. 1 (i sammenhæng med Ralf Schräders begæring om ugyldigkendelse i henhold til artikel 20). Retten var snarere i lyset af problemstillingens komplicerede videnskabelige og tekniske karakter berettiget til at begrænse sig til at efterprøve åbenbart urigtige skøn [81].

90. Retten kunne derfor drage den konklusion, at de fremlagte beviser var tilstrækkelige til, at appelkammeret kunne beslutte, at den tekniske afprøvning fra 1997 ikke var ugyldig, fordi det anvendte materiale var fejlbehæftet, og at Ralf Schräder ikke havde godtgjort, at LEMON SYMPHONY ikke var tydeligt adskilt fra andre plantesorter i 1997.

91. Endvidere fremgår det klart af de relevante præmisser i den appellerede dom [82], at Retten foretog en omhyggelig efterprøvelse af appelkammerets afgørelse, da den drog denne konklusion. Den begrundede herved sine konklusioner, som byggede på anbringender anført og beviser fremlagt af sagens parter.

92. Jeg konkluderer derfor, at hvis (*quod non*) tredje, fjerde, femte og sjette anbringende kunne realitetsbehandles, er de under alle omstændigheder ugrundede.

Sagens omkostninger

93. Såfremt Domstolen er enig i min vurdering, hvorefter appellen skal forkastes, bør Ralf Schräder som den tabende part i henhold til procesreglementets artikel 137, 138, 140 og 184 (tilsammen) pålægges at betale sagens omkostninger.

80 — Dom PepsiCo mod Grupo Promer Mon Graphic (EU:C:2011:679, præmis 78 og 79 og den deri nævnte retspraksis).

81 — Dom af 15.4.2010, Schräder mod CPVO (C-38/09 P, EU:C:2010:196, præmis 77).

82 — Den appellerede doms præmis 145-168.

Forslag til afgørelse

94. Det er derfor min opfattelse, at Domstolen bør:

— forkaste appellen, og

— pålægge Ralf Schräder at betale sagens omkostninger.